

Portré

Gothárd Lajos

Akik követik a *Portré* sorozatot a Hírekben, talán észrevették, hogy a cikkeim megírásához szükséges adatokat az interjúalanyaim otthonába tett látogatásaim segítségével szoktam begyűjteni. Hiszem, hogy az emberek otthona szavak nélkül is sokat mond róluk. Két éve egyik helybéli honfitársunk, Gotthárd Lajos megjelentette emlékiratait „Túl egyenesen álltál, Ödön” címmel, és azóta foglalkoztatott a

gondolat, hogy egyik hónapban ő legyen a *Portré* rovatalanya. Augusztusban hát, szokásomhoz híven, ellátogattam Lajos otthonába...Erdélybe.

Helybéli honfitársunk, de Erdélyben van az otthona? – kérdezheti bárki. Lajos huszonvalahány évvel ezelőtt, gondosan megfontolt előkészületek után Jugoszlávián keresztül elszökött Romániából, maga után hagyva feleségét, négy leánykáját és marosvásárhelyi házáat. Azokban az években sok magyar menekült érkezett Seattle-be, és a WMASz elnökeként nekem sokukkal volt kapcsolat, köztük Lajossal is. Egy ideig segítkezett is szövetségünkben mint Szervező Bizottsági tag.

Először legidősebb leánya, majd később felesége és három másik leánykája is vízumot kapott Amerikába, így családjá egyesülhetett Seattle-ben. Marosvásárhelyi otthonukat, házukat a román hatóságok eltulajdonították, bérbé adták. Szövetségünk tagjai annak idején szeretettel felkarralták, segítették Lajos nagy családját.

Lajos több évig a woodinville-i Malmo kertészetnél dolgozott. Közben évekig a tőzde helyett élő marhákba fektette be a pénzét. Felesége sajnos súlyosan megbetegedett, és a négygyermekes család ellátása nem volt könnyű feladat, figyelembe véve azt is, hogy Lajos a mai napig is hadilábon áll az angol nyelvvel. Olyan jó, „székelyes” akcentussal beszél angolul, mint ahogy a román nyelvet is székelyesen mondja. De a nyelvek nyilván érdeklik, mert még Romániában bekapcsolódott az eszperantó mozgalomba, és a ma is jár a seattle-i eszperantó klub találkozóira. Talán ezért akarja az angolt is fonetikusán kiejteni. Oroszul is tud valamit, (többet mint én, nyolc éves kötelező orosz óráim ellenére), mert feleségétől való válása után egy orosz, szibériai vegyész-mérnök-nővel alakított ki tartós kapcsolatot. Barátnője, Galina, néhány nappal távozásom után érkezett Novoszibirszkából, immár harmadszor. Lajos is megjárta már Szibériát vagy ötször, a dermesztő tél vagy a forró nyár sem ijesztette el a hosszú úttól.

Élete egyik legvégzetesebb sérelmének tartja, hogy negyedik elemista korában a kommunisták kuláknak nyilvánították a családját, és az akkori román rendeletek alapján egy évig nem engedték a „kis Lajit” iskolába járni. Igaz, hogy egy év után visszavették az elemibe, és felnőtt fejjel, nős emberként megszerezte esti iskolán az érettségit is, de a megbélyegzés, megkülönböztetés egy életen át elkísérte. Ottjártamkor éppen folyamatban volt egy pere, miszerint hivatalos bocsánatkérést és kártérítést követel a román hatóságoktól mindazért a kárért, ami őt a „kulákióka” megbélyegzésből kifolyólag érte. Vélt vagy valódi sérelmeket, pofonokat nem tűr el szóltanul. Függetlenül attól, hogy a romániai kommunista hatóságokkal vagy az amerikai kapitalista hatalommal áll-e szemben,

69 éves élete folyamán számtalanszor fordult a bíróságokhoz, hogy igazságát megvédjék. Sérelmekben pedig nem volt hiány.

Mikor egy alkalommal igazságérzete egy bíró ítéletével nem értett egyet, levelet írt a bírónak, amit a nyelvi félreértések miatt a bíró személyes fenyegetésnek vélt, és az FBI-jal letartóztatta, meghurcoltatta, Federal börtönbe juttatta, míg Lajos hónapokkal később a tárgyalásokon felmentést nem kapott. De volt számos összeütközése rendőrökkel, munkáltatókkal, és üzlettársakkal is. Miután jártas jogi kérdésekben, a Nemzetközi Bíróság segítségével sikerült visszaperelnie marosvásárhelyi házáat is.

Sokéves harc után kb. három éve kapta vissza a város domboldalába épült, kerttel, gyümölcsösrel körülvett házáat, siralmas állapotban. Az azóta eltelt három év nagy részét Marosvásárhelyen töltötte, hogy helyrepopozza az elhanyagolt családi házáat. „A ház fele az Ilkáié (volt feleségéé)”, mondta. Azt reméli, hogy gyerekei és unokái használni fogják a családi otthonot erdélyi látogatásaik alkalmával, maga pedig megosztja hátralevő éveit Erdély és Seattle között. Ezen a nyáron legidősebb leánya és tíz közül egyik kis unokája használta ki az erdélyi nyaralás lehetőségét.

Közben Lajos is élvezi a hazai környezetet. Marosvásárhelyről sugárszerűen kiindulva, egy-egy napos kirándulásokat tettünk, és a környékbeli vidékeket, nevezetességeket megismertette velem. A gyönyörű székely földet, a „határt”, úgy ismeri, mint a tenyerét, otthonosan vezetett a dombos tájakon, székelykapus, szőlőlugasos falvakon keresztül, magyar történelmi vonatkozású helyeken vagy a Kárpátok híres Békás szorosában. Útjainkon vadvirágok pompája kísért bennünket. Sok vitánk, nézetbeli különbözőségünk ellenére élveztem a társaságát, csavaros, székely gondolkodását. Többnapos tartózkodásom után sok anekdotával, élménnyel gazdagodva szálltam vonatra Marosvásárhelyen, hogy visszautazzak Budapestre.

Búcsúzóul még megvettem a könyvét hugomnak ajándékba, aki élvezettel el is olvasta. Mint író, Lajos ügyesen használja a párbeszédeket, és éles megfigyelőtehetséggel bír. Bár sokszor úgy tűnik, hogy provokálja a hatóságokat, környezetét, de megalkuvásra képtelen, egyenes gerincű ember. Erről maga is meggyőződhet, aki elolvassa „Túl egyenesen álltál, Ödön” című emlékiratait.

Gothárd Lajos 440 oldalas emlékirata megvásárolható leányától, Gothard Williams Anitól a (206) 286-8092 telefonszámon.